

KAs foreløpige vurdering av kirkeordningsforslaget

Øystein Dahle, avdelingsdirektør i KA.

Publisert: 26/09/2018

Avdelingsdirektør Øystein Dahle har gått gjennom utkastet til ny kirkeordning og gjort en foreløpig vurdering.

Kirkerådet vedtok nylig å sende utkast til ny kirkeordning ut på høring i høst. Dokumentet inneholder bestemmelser som skal erstatte de paragrafene i dagens kirkelov som regulerer interne forhold i Den norske kirke, når denne loven oppheves og erstattes med en felles lov om tros- og livssynssamfunn.

21. september diskuterte KA-styret saken med utgangspunkt i et notat fra sekretariatet. På et frokostmøte onsdag 26. september la avdelingsdirektør **Øystein Dahle** fram de foreløpige vurderingene av forslaget til ny kirkeordning. Direktør i Kirkerådet, **Ingrid Vad Nilsen**, ga respons.

Drøyt 50 mennesker møtte opp fysisk, og omtrent like mange fulgte møtet direkte på Facebook. [Se hele frokostmøtet her!](#) (møtet begynner ca 7:20 ut i opptaket) [Se Øystein Dahles presentasjon fra frokostmøtet \(pdf\)](#)

Kirkerådets høring om ny kirkeordning – en foreløpig respons fra KA

Bakgrunn, tidligere vedtak og status for saken

Kirkerådets kirke/stat-utvalg ble lagt fram i 2002 («Bakkevig-utvalget»), og Kirkemøtet 2002 sa at de ønsket en offentlig kirke/stat-utredning. Dette ble på mange måter starten på den utvikling mot en mer selvstendig kirke i forhold til staten som har skjedd de siste ti årene. Kirkemøtet i 2002 sa samtidig at det skulle arbeide med mer intern kirkelig organisering, det vil si forbedring av kirkeordningen. Dette har medført en rekke utredninger og vedtak, men få vesentlige endringer i myndighetsforhold mv.

Dagens kirkelov vil etter planen erstattes av en ny og mye kortere trossamfunnslov fra 2020. Regjeringen har lagt opp til at trossamfunnsloven kun skal gi noen få overordnede bestemmelser om Den norske kirke. Kirkemøtet vil bli gitt myndighet til å fastsette øvrige bestemmelser i en kirkeordning. Et hovedformål med dette forslaget til kirkeordning er derfor å sørge for at Kirkemøtet kan vedta et samlet regelverk som erstatter bortfallet av dagens kirkelov.

Kirkerådets sekretariat la i mai 2018 fram et omfattende dokument på om lag 270 sider. I dette forslaget var det lagt opp til flere innholdsmessige endringer i forhold til dagens kirkeordningen. Endringene var blant annet en oppfølging av Kirkemøtets vedtak i den såkalte veivalgsaken fra 2016, og innebar derfor regler for en modell for samordnet ledelse i soknet og bestemmelser for å styrke menighetsrådets rolle i forhold til kirkelig fellesråd.

På Kirkerådets møte 6.-8. juni 2018 ble det vedtatt at denne saken skulle behandles på nytt på rådets september-møte. Saksframlegget til Kirkerådets septembermøte la opp til en betydelig bearbeidet og forkortet

forslag til en høringssak om ny kirkeordning. Det foreslås her at det meste av dagens kirkeordning slik den beskrives i gjeldende kirkelov videreføres som en egen kirkeordning vedtatt av Kirkemøtet i 2011. De aller fleste foreslåtte endringer i kirkeordningen på bakgrunn av den såkalte veivalgsaken fra 2016 er ikke tatt med i det nye høringsdokumentet. Det foreslås imidlertid et nytt Kapittel 1 i ny kirkeordning som gir bestemmelser om Den norske kirkes grunnlag.

Med noen få endringer ble dette forslaget vedtatt på Kirkerådets møte 12. -13. september, og [høringssaken ble lagt ut på nettet](#) 20. september med høringsfrist 15. desember. Denne høringssaken er på kun 27 sider.

KAs hovedvurdering av høringsforslaget

KA er glad for den innretningen som denne høringssaken nå har fått:

- Enklere å forholde seg til, både for en høring, og for oppfølging i KR/KM i 2017.
- telatt kontroversielle forslag som ville ha skapt mange interne diskusjoner i Dnk.
- Forslaget gir grunnlag for mer fokus på den politiske behandlingen av forslag til ny trossamfunnslov våren 2017.
- Mindre usikkerhet ved overgang til en ny situasjon uten kirkelov.

Det er samtidig utfordrende at behov for forbedringer og utvikling, samt vedtak i veivalgsaken legges på is. Det er også krevende at vedtak om ny kirkeordning vedtas før Stortinget har gjort viktige vedtak om bl.a. finansiering. Høringsforslagets nedkorting fra 270 til 27 sider gjør at noen temaer og bestemmelser i liten grad blir drøftet og avklart.

egger nytt grunnlag for et helhetlig og grundig arbeid med framtidig kirkeordning som kan vedtas etter 2020.

Merknader til noen utvalgte elementer i høringsforslaget:

Den norske kirkes grunnlag

Det legges opp til at grunnlagsbestemmelsene i kapittel 1 er overordnet øvrig regelverk. Den øvrige kirkeordning og andre kirkelige regelverk må dermed være i samsvar med de regler og prinsipper som kommer til uttrykk i Den norske kirkes grunnlag. Det taler bl.a. kirken om grunnlag, økumenisk fellesskap, dåp og tjeneste (1-4), Den norske kirkes oppdrag (5), tjenestefellesskap og de vigslende tjenestene (6), organisering av Den norske kirke (7) og samisk kirkeliv (8).

Det er positivt med en «grunnlov» som sier noe vesentlig om Den norske kirke. Samtidig grunnlag for å stille noen kritiske spørsmål:

- Innholdet i noen av bestemmelsene er i liten grad presisert eller forklart. Dette gjelder i særlig grad 5, 6 og 7. Det er f.eks. grunnlag for å presisere forholdet mellom begrepene *sokn* og *menighet*.
- Regelverket er preget av knappe formuleringer. Det innebærer det for ulike sider ved kirkens virksomhet ikke er omtalt, som med f.eks. Den norske kirke som folkekirke og kirkens kulturoppdrag.
- Det er positivt at det nå i tredje ledd i 6 presiseres at styring og ledelse skjer etter demokratiske prinsipper (ny i forhold til tidligere forslag), men premissene for bruken av begrepene styring og ledelse i tilknytning til samvirke-begrepet er ikke klarlagt.
- Det er i dag ulik forståelse og tolkning av de premissene som følger av benevnelsen *embete & råd*. Det er bl.a. ulik forståelse av preste- og bispetjenestens relative selvstendighet i og overfor rådsorganene. De foreslåtte bestemmelsene og de tilhørende kommentarene avklarer i liten grad om, og i tilfelle på hvilken måte, disse bestemmelsene er retningsgivende i denne diskusjonen.

Fra lov til kirkelig fastsatt regelverk

Dagens kirkeordning for Den norske kirke er i hovedsak fastlagt i kirkeloven vedtatt av Stortinget. Regjeringen legger opp til at kirkeloven skal oppheves, og at noen få bestemmelser om Den norske kirke skal inngå i en ny lov for alle tros- og livssynssamfunn. Regjeringen legger opp til at trossamfunnsloven gir Kirkemøtet en myndighet til å fastsette regler om kirkeordningen i Den norske kirke for øvrig.

I høringen til ny trossamfunnslov fremkom både uenighet og usikkerhet knyttet til forslaget til utforming av Kirkemøtets fremtidige mandat. I høringsdokumentet fra KR så er det i liten grad tydeliggjort hva slags

lovutforming som indirekte er lagt til grunn for utarbeidelse av dette forslag til kirkeordning. Dette gjelder bl.a. omfanget av lovregulering av soknet, herunder et fellesorgan for soknene samt spørsmålet om valg av finansieringsmodell. Ettersom det er grunn til å tro at Stortinget vil behandle denne saken etter at Kirkemøtet møtes i april 201 , hefter det usikkerhet omkring forutsetningene for høringsutkastet

Det er ikke uten videre gitt at det som ser ut til å v re Kirkerådets forutsetning at en ny kirkeordning fastsatt av Kirkemøtet i hovedsak vil ha den samme rettslige virkning som dagens kirkelov fullt ut er sakssvarende, jfr. det som allerede er påpekt av KA i høringen til departementets lovforslag. i antar derfor at følgende problemstillinger som fortsatt er aktuelle:

vilke lovmessige forutsetninger må v re på plass for at et fellesorgan for soknene skal kunne ha samme oppgaver og ansvar som kirkelig fellesråd i dag har fått gjennom dagens kirkelov
va inneb rer det at Kirkemøtet i regelverks form vedtar i at forvaltningslov, offentlighetslov mv gjelder for kirkelige organer
Forslaget aktualiserer forståelsen av hvor langt en eventuell organiseringskompetanse mv lagt til Kirkemøtet vil rekke.

Kirkebygg

Kulturdepartementets forslag til ny trossamfunnslov la opp til en nedbygging av dagens lovregulering av kirker. Samtidig ble det foreslått en lovbestemmelse om at Kirkemøtet gir regler om krav til kirke, forvaltning av kirke og tilhørende fond, kirkens inventar og utstyr, og om bruk av kirke, herunder betaling for bruk.

I KAs høringsuttalelse til forslaget til trossamfunnslov var vi kritiske til at denne dereguleringen av kirkebyggfeltet. i pekte bl.a. på at lovforslaget vil inneb re at dagens bestemmelser om listeføring, saksbehandling mv for verneverdige kirker vil forsvinne. Det kan synes som om Kirkerådets høringsforslag inneb rer at en tenker det vil v re tilstrekkelig at dagens lovbestemmelser om kirkebygg videreføres i form av et Kirkemøtefastsatt regelverk. Det pekes videre på at Kirkemøtet i samarbeid med Riksantikvaren deretter via avtale vil kunne fastsette ordninger og saksbehandlingsregler som fortsatt sikrer en kulturminnefaglig behandling av kirkebyggsaker, ut over det som kan pålegges i medhold av kulturminneloven.

Etter vårt syn bør forvaltningsansvaret for kirkens kulturminneverdier enten omtales s rskilt i trossamfunnsloven eller få en s rskilt regulering i kulturminneloven og/eller tilhørende forskrifter. Dette anliggende er i liten grad omtalt i Kirkerådets høringsutkast. i vil derfor i samarbeid med bl.a. Kirkerådet og KA arbeide for å klargjøre de lovmessige rammene for forvaltningen av kirkebyggene som kulturminner.

Formålsparagraf for Bispemøtet

I forslaget fra Kirkerådet sekretariat til møtet nå i september var det lagt opp til at bestemmelsene om Bispemøtet skulle videreføres i tråd med dagens bestemmelser i kirkeloven. Det valgte Kirkeråd vedtok imidlertid å legge inne følgende setning i tillegg: «Bispemøtet skal utøve tilsyn og pastoralt lederskap for Den norske kirke, ivareta kirkens l re og teologi og fremme enhet i kirken og med andre kirker». Etter vår vurdering inneb rer dette en utvidelse av forståelsen av Bispemøtets rolle i kirkeordningen, som bl.a. kan inneb re å et ønske om å styrke Bispemøtet i forhold til det valgte Kirkerådet og Kirkemøtet. Dette forslaget kan også forstås som om Bispemøtet som kollegialt organ styrkes på bekostning av den enkelte biskops selvstendige ansvar. Dette gir grunn til å stille noen spørsmål:

vorfor kom dette tillegget inn i forslaget til kirkeordning, -når alle andre endringsforslag måtte vente
vorfor er begrunnelse og bakgrunn for denne nye omtalen av Bispemøtets rolle så knapt omtalt i forslaget Det blir i liten grad beskrevet hva bestemmelsen inneb rer.

Avslutning

Det er fortsatt åpent hva Kulturdepartementet vil foreslå når det gjelder ny trossamfunnslov, finansiering av Den norske kirke mv. Det er også åpent hva Stortinget vil vedta på dette området (Stortinget vil behandle trossamfunnsloven etter Kirkemøtets behandling våren 201). I hvor stor grad vil de legge vekt på Kirkemøtet og de andre kirkelige høringsinstansene il det bli søkt etter brede tverrpolitiske løsninger, eller åpnes det for mer omfattende endringer

eg har følgende håp for denne kirkelige høringsrunden:

At høringstretthet erstattes med engasjert involvering
At diskusjonen om kirkens framtid preges av optimisme og tro på en vital folkekirke
At vi erkjenner interessedespenninger, men at de håndteres på en åpen og ryddig måte som skaper tillit og anerkjennelse
At denne saken bygger en plattform for gode prosesser for arbeid med ny kirkeordning
En kirke som balanserer tradisjon og fornyelse med klokskap

Øystein Dahle, direktør i avdeling for sektorpolitikk og styring

PS! KAs styre tar sikte på å vedta høringsuttalelse til kirkeordningsforslaget 0. oktober.

Powered by Cornerstone